

Prof. univ. dr. Marin VOICU

- fost judecător la CEDO
- membru de onoare al Academiei Oamenilor de Știință

STAREA JUSTIȚIEI ÎN STATELE EUROPEI

- I. Puterea judecătorească și Ministerul Public**
- II. Avocatura – profesie liberală în U.E.**
- III. Justiția administrativă în Statele Europei**
- IV. Justiția comercială în Europa**

**Universul Juridic
București
-2010-**

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2010, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără
acordul scris al S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA
ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE
INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.**

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
VOICU, MARIN**

**Starea justiției în statele Europei / Marin Voicu. -
București : Universul Juridic, 2010**

Bibliogr.

ISBN 978-973-127-304-4

341.217(4) UE

REDACTIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.665**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL telefon: **021.314.93.15; 0733.673.555**
DISTRIBUȚIE: tel./fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

**COMENZI ON-LINE,
CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%**

ABREVIERI

Alin.	- Alineat
Art.	- Articol
Av.	- Avocat
Bull. CE	- Buletinul Comunităților Europene
Bull. UE	- Buletinul Uniunii Europene
c./	- Contra
Cap.	- Capitol
C. civ.	- Cod civil
C. com.	- Cod comercial
C.E.	- Consiliul Europei
C.E.D.O.	- Curtea Europeană a Drepturilor Omului
C.E.P.E.J.	- Comisia Europeană pentru Eficacitatea Justiției
C.S.J.	- Curtea Supremă de Justiție
I.C.C.J.	- Înalta Curte de Casație și Justiție
C. pr. Civ.	- Cod procedura civilă
Dec.	- Decizie
Dr.	- Drept
Dr. Com.	- Drept comercial
Ed.	- Editura
Hot.	- Hotărâre
Lg.	- Lege
Lit.	- Litera
M. Of.	- Monitorul Oficial
Nr.	- Număr
O.G.	- Ordonanța de Guvern
O.U.G.	- Ordonanța de Ugență a Guvernului
Par.	- Paragraf
Pct.	- Punct
Proc. Civ.	- Procedura civilă
Proc. Pen.	- Procedura penală
Prof.	- Profesor
Rev.	- Revista
Vol.	- Volum
s.a.	- și alții/alte
UE	- Uniunea Europeană

I. PUTEREA JUDECĂTOREASCĂ ȘI MINISTERUL PUBLIC

1. Judecătorii în Statele membre ale Consiliului Europei.

1.1. Definiție

1.2. Tipul și numărul de judecători

1.3. Judecători profesionali

1.4. Sisteme juridice:

1.4.1. Judecătorii profesionali

1.4.2. Judecătorii profesionali ocazionali în instanță

1.4.3. Judecătorii neprofesionali („lay judges”)

1.4.4. Juriile și participarea cetățenilor

2. Statutul și cariera judecătorilor și procurorilor

2.1. Recrutarea și numirea judecătorilor

2.2. Recrutarea și numirea procurorilor

3. Formarea profesională a judecătorilor și procurorilor.

3.1. Formarea inițială.

3.2. Formarea continuă

4. Salariile judecătorilor și procurorilor

4.1. Salariile judecătorilor

4.2. Primele și alte avantaje ale judecătorilor și procurorilor

4.3. Salarizarea judecătorilor/procurorilor din România începând de la 1.12.2009 - Privire comparativă în raport cu situația din Raportul CEPEJ - 2008.

4.3.1. Sediul materiei. Observații generale

4.3.2. Salarizarea judecătorilor/procurorilor

a). Salariile și locul judecătorilor în grila legii

b). Sporurile și premiile

5. Corupția judiciară

5.1. Expunere de motive

5.2. Rezoluția Adunării Parlamentare a Consiliului Europei

5.3. Natura, definiție și sediul materiei

5.4. Corupția vizibilă – vârful aisbergului

5.5. Principalele instrumente juridice pertinente

5.6. Masurile necesare în lupta eficace contra corupției judiciare

6. Cariera judecătorilor și procurorilor.

6.1. Mandatul

6.2. Avansarea.

6.3. Cumulul de funcții.

6.4. Evaluarea și responsabilitatea judecătorilor.

7. Reformele judiciare în Statele membre ale Consiliului Europei.

7.1. Reformele generale.

7.2. Sinteza reformelor judiciare.

7.2.1. Reformele judiciare (drept civil, penal, administrativ) din unele state

7.2.2. Reformele legislației privind organizarea și funcționarea tribunalelor, judecătorilor și a Consiliul justiției (CSM) în anumite State membre

7.2.3. Școlile judiciare și formarea magistraților

7.2.4. Planuri (globale) de reformă

7.2.5. Medierea litigiilor

7.2.6. Executarea hotărârilor judecătorești și a celorlalte acte judiciare

7.2.7. Gestionarea și metodele de lucru la tribunale

7.2.8. Modificări structurale ale tribunalelor și parchetelor

7.2.9. Arieratele judiciare – stocul cauzelor nesoluționate - și eficacitatea justiției

7.2.10. Tehnologia informației

7.2.11. Finanțarea tribunalelor și investițiile în infrastructura justiției

7.2.12. Judecătorii. Statutul, carieră și salarizarea judecătorilor

7.2.13. Ministerul public

7.2.14. Notarii

7.2.15. Avocații

7.2.16. Cheltuieli judiciare (de justiție)

7.2.17. Ajutorul judiciar

8. Mai multă eficacitate și calitate în sistemele judiciare europene

8.1. Accesul la justiție

8.2. Eficacitatea și calitatea funcționării tribunalelor și a sistemului judiciar, în ansamblul sau

8.3. Eficacitatea și efectivitatea procedurilor judiciare în materie civilă și penală

8.4. Politicile privind calitatea justiției în serviciul utilizatorilor

8.5. Protecția independenței sistemului judiciar și statutul judecătorilor și procurorilor

9. Finanțarea tribunalelor și ajutorul judiciar

9.1. Gruparea statelor pe niveluri progresive de PIB și salariu mediu brut anual

9.2. Cheltuielile publice și finanțarea tribunalelor (în euro)

9.3. Repartizarea bugetului tribunalelor pe posturi bugetare consacrate jurisdicțiilor în 2006 (euro)

9.4. Procesul bugetar de finanțare a tribunalelor

9.5. Tendințe și concluzii.

Recent Comisia Europeană pentru Eficacitatea Justiției (CEPEJ)¹ a publicat cel de-al *doilea raport (2008) asupra stării justiției în Europa*, elaborat, în principal, pe baza răspunsurilor date de Statele membre ale Consiliului Europei la grilele de evaluare transmise de Comisie.

Structura raportului, dar, mai ales, conținutul și datele sintetice, exprimate în formă de tabele și diagrame, precum și elementele de analiză comparativă a acestora, atestă *importanța acestui document european în contextul accentuării crizei justiției în Europa*, criză persistentă în ultimii ani, ca o criză de structură instituțională, de celeritate, calitate și eficacitate a justiției.

Raportul are un număr de 16 secțiuni, între care sunt mai semnificative secțiunile:

2. - „Cheltuielile publice: tribunalele, ministerul public și ajutorul judiciar”;

3. - „Accesul la justiție”;

4. - „Tribunalele ca serviciu public (drepturile și încrederea publicului)”;

5. - „Tribunalele - organizarea, reformele, ș.a.”;

7. - „Judecătorii”;

9. - „Procesul echitabil și activitatea tribunalelor”;

¹ Comisia creată de Consiliul Europei în anul 2002.

10. - „Procurorii”;

11. - „Statutul și carieră judecătorilor și procurorilor”;

12. - „Avocații”;

13. - „Executarea deciziilor juridice”;

14. - „Notarii”;

15-16 - „Reformele judiciare, eficacitatea și calitatea sistemelor judiciare europene”.

Întrucât raportul este accesibil pe pagina de internet a Consiliului Europei (în limbile engleza și franceza) ne vom limita la a selecta și comenta câteva secțiuni relative la *statutul și carieră judecătorilor, salarizarea lor și alte drep-turi, statutul magistraților pensionari, organizarea și competentele tribunalului în cele 46 state membre ale Con-siliului Europei, bugetele tribunalelor și reformele judi-ciare din ultimii cinci ani (2004-2008)*.

1. Judecătorii în Statele membre ale Consiliului Europei

1.1. Judecătorul poate fi „definit ca acea persoană însărcinată să ia ori să participe la o decizie judiciară privind părți care pot fi persoane fizice sau morale, în cadrul unui proces”.

Această definiție trebuie să fie privită în contextul Convenției europene, ca și în lumina jurisprudenței CEDO, conform căreia *„în special, judecătorul transeaza, pe baza normelor de drept și a unei proceduri organizate, orice chestiune de competența sa”.*

În raport de diversitatea Statelor și funcțiilor care se pot regrupa în același termen de „judecător”, *trei tipuri* de judecători au fost definite prin *grilele CEPEJ*:

- *judecătorii profesionali* sunt descriși în notele explicative ale grilei de evaluare ca „aceia care au fost formați și care sunt renumerați ca atare și a căror funcțiune principală este de a lucra numai ca judecător”;

- *judcătorii profesionali de scaun* care lucrează ocazional și sunt renumerați” și

- *judcătorii neprofesionali*, benevoli, cu unele indemnizații, care iau deciziile în tribunale.

Pentru aceste trei categorii, în scopul de a măsura cel mai corect activitatea reală, a fost cerut Statelor membre, să precizeze posturile efective și timpul echivalent *pentru judecătorii profesionali, care exercită cu titlu permanent sau ocazional aceasta profesie*, cât și pentru cei neprofesionali.

1.2. Tipul și numărul de judecători la 100.000 de locuitori, comunicate în grile de majoritatea Statelor membre, prezintă elemente comune și ilustrează, totodată, diferențe relevante, atât ca număr, cât și ca tip profesional.

Astfel, cu *judecători între 3,1 (Islanda) și 15 sunt 19 state* (Austria 5,6, Azerbaidjan 5,8%, Belgia 14,9%, Cipru 12,7%, Danemarca 6,6%, Franța 11,9%, Georgia 6,2%, Italia 11,1%, Malta 8,3%, Moldova 12,1%, Olanda 12,7%, Norvegia 10,9%, Spania 10,1%, Suedia 13,9%, Turcia 9,00%, Scoția 4,4%, Anglia și Țara Galilor 7,0%).

Între 15 și 25 sunt 15 State: Lituania 21,5%, Estonia 17,8, Letonia 22,2%, Finlanda 17,1%, Islanda 15,7%, Portugalia 17,4%, **România 20,7%**, Bulgaria 23,7%, Rusia 21,7%, Slovacia 24,8%, Elveția 16,5%, Austria 20,2%, Bosnia 23,7%, Irlanda de Nord 21,3%, Germania 24,5%, *iar peste 25 - sunt 12 State:* Croația 43,3%, Cehia 29,1%, Grecia 28,4%, Ungaria 20,2%, Luxemburg 36,8%, Monaco 54,5%, Muntenegru 37,2%, Polonia 25,6%, Serbia 33,8%, Slovenia 50,00%, Macedonia 30,6% și Andora 27,1%.

1.3. Pe de altă parte, *numărul judecătorilor profesionali este evident diferit*, în special datorită numărului substanțial diferit de locuitori:

• *sub 1000 de judecători sunt 20 state:* Armenia 179, Azerbaidjan 494, Bosnia-Herțegovina 846, Cipru 98, Danemarca 359, Estonia 239, Finlanda 901, Georgia 272, Islanda

47, Malta 34, Monaco 18, Moldova 431, Muntenegru 231, Norvegia 512, Macedonia 624, Scoția 227, Irlanda de Nord 371;

• *între 1000-5000 de judecători profesionali sunt 17 state*: Austria 1674, Belgia 1567, Bulgaria 1821, Croația 1924 (43,3%), Cehia 2995, Grecia 3103, Ungaria 2838, Olanda 2072, Portugalia 1840, **România 4482**¹, Spania 4437, Serbia 2506, Slovacia 1337, Slovenia 1002, Suedia 1270, Elveția 1229, Anglia și Țara Galilor 3374;

• *între 5000-10000 judecători profesionali sunt 5 state*: Franța 7532, Italia 6450, Polonia 9853, Turcia 6953, Ucraina 6893, iar

• *peste 10000 de judecători profesionali sunt 2 state*: Germania 20138 și Rusia 30539.

Relevant este faptul că numai în 9 state funcționează și *judecători profesionali ocazionali* (pentru anumite cauze): Bosnia-Herțegovina 50, Franța 570, Olanda 900, Norvegia 61, Elveția 697, Scoția 80, Anglia și Țara Galilor 8920.

De asemenea, *în 29 State funcționează și judecători neprofesionali* (asesorii) numărul lor fiind mult superior celor profesionali: Belgia 2557, Croația 5268 (118,6%), Cehia 6893 (67%), Estonia 802, Finlanda 3689 (70,2 % la 100.000 locuitori, Franța 3299, Germania 98002 (119%), Ungaria 7382, Italia 7321, Letonia 2525, Norvegia 70000, Polonia 43613, Serbia 4678, Slovenia 4065, Spania 7681, Suedia 8500, Elveția 2613, Macedonia 2480, Anglia și Țara Galilor 28865, România, Rusia, Turcia, Armenia, Austria,

¹ Apar interesante cele 2 cifre alăturate: România 4482 de judecători la aproximativ 21 milioane de locuitori și Spania cu 4437 judecători (-45) la cca. 60 milioane de locuitori ?!, ceea ce sugerează că reforma instituțională și a competențelor judiciare este absentă, iar noul Cod de procedură civilă agravează starea justiției române, care va trebui să ajungă în situația de a avea o majorare a numărului judecătorilor la ICCJ de la 126 în prezent (cea mai mare cifră din Statele membre ale CE) la peste 550 de judecători (?!), ceea ce este o vădită absurditate.

Azerbaidjan, Bulgaria, Cipru, Danemarca, Georgia, Grecia, Lituania, Malta, Muntenegru nu au decât judecătorii profesionali.

1.4. Așadar, se disting două sisteme juridice: *cel întreg profesionalizat* (care include și pe România) și sistemele engleze în care rolul jucat de *magistrații neprofesionali (lay judges)* este considerabil în toate materiile dreptului.

1.4.1. Judecătorii profesionali

Reformele structurale sau instituționale efectuate în Statele membre au generat în anii 2004-2008 creșteri ori scăderi al numărului de judecători, atât în ansamblu, cât și pe diferite niveluri de jurisdicții.

În Danemarca, Estonia, Georgia, Belgia și Suedia aceste reforme sunt la *originea reducerii* semnificative a numărului de posturi de judecători profesionali.

Creșterea numărului de judecători în majoritatea statelor s-a datorat *schimbărilor în structurile judiciare*: crearea de noi tribunale (Azerbaidjan, Letonia, Portugalia și Turcia), creșterea volumului cauzelor (Lituania) s.a.: în cele 46 state: în 5 a existat o creștere considerabilă, în 3 o diminuare efectivă, în 12 schimbarea în efective este neglijabilă sau zero, iar în celelalte 22 creșterile sau reducerile sunt moderate.

1.4.2. Judecătorii profesionali ocazionali în instanță

Pentru a răspunde la cererile legitime ale cetățenilor privind proximitatea și rapiditatea justiției, anumite State au întărit efectele cu judecătorii ocazionali, definiți în unele state ca *assistance juges*, situație existentă în multe țări de *common law*, unde avocații pot fi convocați să exercite, deplin drept, profesia de judecător ocazional.

Exercitarea acestor funcțiuni se caracterizează printr-un număr limitat de convocări într-o lună: 6 convocări de maxim

4 zile pe lună pentru judecătorii de proximitate din Franța și între 16-30 zile pe lună în Anglia și Țara Galilor.

Acești judecători, care exercită într-un timp redus și de o formă ocazională, activitatea sunt, în general, renumerați în funcție de numărul de ședințe la care au participat.

În Franța judecătorii de proximitate lucrează 6,5 zile pe luna în medie, iar după 1.01.2005 ei participă și ca asesori în corecțional sau ca judecători de instanță care statuează ca judecători de proximitate.

1.4.3. Judecătorii neprofesionali ("lay judges')

a).Numărul judecătorilor neprofesionali la 100.000 locuitori și numărul lor în raport cu judecătorii profesionali se reflectă în graficele alcătuite, din care rezultă că există discrepanțe substanțiale între statele care au asemenea judecători:

- **între 4-20 la 100.000 locuitori sunt 5 state:** Portugalia și Bosnia - Herțegovina cu 4%, Franța - 5%, Italia - 12%, Rusia-Scotia - 15% și Spania - 18%;

- **între 20-100 sunt 10 state:** Belgia - 24%, Luxemburg - 27%, Ungaria - 44%, Estonia 60%, Serbia - 63%, s.a.

- **peste 100 sunt 7 state:** Letonia, Croația, Polonia, Germania, s.a.

b).În Belgia există 114 consilieri supleanți la Curțile de apel, 1524 judecători supleanți și 939 judecători consulari, iar în Cehia sunt 6893 de lay judges care funcționează 20 de zile pe an; în Italia există 3403 judecători de pace, 2066 de judecători onorifici, fără post permanent, 402 judecători în tribunale, 359 unități private în secțiile inferioare ale Curților de apel, 640 de unități private în tribunalele pentru copii și 451 alții.

În Rusia instituția judecătorilor neprofesionali a fost abolită în anul 2005 și nu există decât judecători profesioniști.

c).Judecătorii neprofesionali pot fi **lay judges**, adică judecători fără formație juridică; ei pot fi recrutați, de la caz

la caz, pe rațiuni de expertiză specifică sau pentru a asigura participarea cetățenilor la activitatea juridică.

Un alt tip de judecători neprofesionali sunt *judecătorii de pace*. Ei sunt, în principal, competenți pentru a soluționa cereri civile de mai mică importanță sau cauze penale vizând „mici infracțiuni”. În anumite țări judecătorii de pace sunt definiți ca judecători profesionali plătiți pe o bază ocazională, iar în alte țări sunt considerați ca judecători neprofesionali.

Judecătorii neprofesionali sunt adesea însărcinați cu soluționarea cauzelor nepenale, cele privind dreptul muncii și dreptul comercial.

Ei sunt aleși de consiliile locale și regionale (Cehia) sau de membrii sectorului lor de activitate pentru tribunalele specializate în dreptul muncii în Franța, Luxemburg, Monaco și România (asistenții judiciari) și în materie comercială în Franța și Monaco.

1.4.4. Juriile și participarea cetățenilor

Raportul ilustrează semnificativ (tabelul 53 - Q53, Q54) juriul cu participarea cetățenilor în 25 de State membre, între care se disting: Croația - 5268 cetățeni, Germania - 35995 (asesori), Irlanda - 91118, Malta - 180, Spania - 1902 și Anglia și Țara Galilor - 450000 cetățeni.

Interesantă este structura cauzelor și competențelor cu participarea acestora, unele exemple din Raport fiind edificatoare:

- în Austria - numai în cauze cu obiect crime sancționate cu pedepse de cel puțin 5 ani de închisoare, iar în Norvegia cu 10 ani, în Bulgaria, Croația, Danemarca, Franța, Germania, Grecia, Italia s.a., numai în anumite cauze penale; în Rusia, la cererea apărării, o cameră de 12 jurați poate judeca anumite cauze penale; în Suedia numai în cauzele având ca obiect libertatea de expresie; în Serbia în cauze civile la tribunalele municipale, în cele familiale sau de comerț - pentru infracțiuni economice s.a., iar în Spania în cauze privind anumite persoane (funcționari) pentru încălcări ale onoarei, libertății și securității, incendiile criminale s.a.

* * *

2. Statutul și cariera judecătorilor și procurorilor

Garanțiile oferite magistraților răspund cerințelor deontologice și unei matrice de tehnicitate. Ele sunt esențiale pentru a se garanta independenta și imparțialitatea de care trebuie să dea dovada judecătorii în timpul exercitării profesiei lor. Aceste garanții sunt integrate într-un statut care, în unele State, are caracter legislativ sau constituțional.

Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europei (CCJE) susține în Avizul sau nr. 1/2001 ca:

„independența lor (a judecătorilor) nu este un privilegiu sau o prerogativă acordată în propriul lor interes, dar ea este o garanție a lor în interesul preeminenței dreptului și al celor care caută și cer dreptate”.

În același AVIZ, CCJE sublinia că:

„orice decizie legată de numirea sau carieră unui judecător trebuie să fie fondată pe aceste criterii obiective și să fie luată de o autoritate independentă, să fie însoțită de garanția efectivă că ea nu va putea fi luată pe o alta bază decât aceste criterii (Aviz nr. 1/2001, par. 37).

Ținând seama de diversitatea statutului procurorilor din Statele membre ale CE nu se poate aplica, de o manieră sistematică, aceste principii și ministerului public. Recomandarea R (200) 19 a Comitetului de Miniștrii al CE asupra rolului ministerului public în sistemul justiției penale dispune, totuși, că:

„recrutarea membrilor ministerului public trebuie să aibă loc după proceduri juste și imparțiale de natură a evita intervenția oricărui element partizan sau corporatist și de a exclude orice discriminare...”.

2.1. Recrutarea și numirea judecătorilor

Modalitățile de recrutare a judecătorilor constituie un subiect sensibil, întrucât poartă în el substanța independenței de care judecătorul beneficiază în exercițiul funcției sale.

În Statele membre ale CE există mai multe modalități de recrutare: prin examen (concurs) - 25, pe baza experienței profesionale în domeniul juridic - 25, printr-un sistem mixt - 33 (examen și experiență profesională) ori în alte modalități (17).

Concursul profesional există, de regula, *în 12 state*: Andora, Austria, Bulgaria, Cehia, Grecia, Italia, Lituania, Moldova, Portugalia, Spania, Turcia, Ucraina;

Experiența profesională este criteriul unic *în 10 state*: Cipru, Croația, Irlanda, Islanda, Malta, Norvegia, Slovenia, Irlanda de Nord, Croația, Anglia și Țara Galilor;

Sistemul mixt (concursul și experiența) este modalitatea de recrutare *în 17 state*: Albania, Armenia, Azerbaidjan, Belgia, Bosnia-Herțegovina, Danemarca, Estonia, Franța, Georgia, Germania, Letonia, Monaco, Olanda, Polonia, **România**, Rusia, Macedonia, iar alte modalități diverse *în 8 state*: Finlanda, Ungaria, Luxemburg, Muntenegru, Serbia, Slovenia, Suedia, Elveția.

Raportul observă că „diferențele constatate sunt culturale și își găsesc originea în istoria fiecărei țări”; în țările de common law este preferat sistemul experienței profesionale, iar țările din Europa continentală s-au orientat către recrutarea prin concurs, care are la bază condițiile de diplome și de capacități personale ale candidaților, care trebuie să fie apreciate de un juriu independent compus, de regulă, și cu judecători.

În majoritatea Statelor membre recrutarea judecătorilor este de competența Ministerului Justiției sau a CSM care desemnează membrii juriilor (consiliile) dintre magistrați, universitari, jurnaliști, profesioniști ai dreptului etc.

În statele care utilizează alte modalități de recrutare se constată, de asemenea, diferențe: unele admit criteriul diplo-

mei în drept (Ungaria), un parcurs de formare la aceeași jurisdicție (Finlanda, Suedia) și/sau într-un cabinet de avocat (Luxemburg), iar în alte sisteme nu este reglementată explicit modalitatea de recrutare (Muntenegro, Serbia, Slovenia, Elveția).

Oricum ar fi, însă, aceste modalități de recrutare, ele trebuie să garanteze aplicarea efectivă a condițiilor de **competență, independență și imparțialitate** a candidaților, cât și natura instanței de recrutare (independentă și calificată).

În anumite state s-a admis ca modalitate de recrutare **alegerea directă** a judecătorilor de către **cetățeni** sau, în cazul contenciosului specializat, de membrii corporației (cantoanele Elveției, Franța pentru litigiile comerciale și de muncă).

În Anglia și Țara Galilor accesul la funcția de judecător este rezervată numai profesioniștilor cu o experiență semnificativă în drept (cum sunt avocații).

De regula, consiliile de justiție (CSM-urile) sunt compuse și din membrii din exterior (universitari, avocați și reprezentanți ai Ministerului Justiției). În general, Consiliul de Justiție (CSM) prezintă propunerile pentru numire în funcțiile de judecători și de procurori și un aviz al sau care se poate impune autorității de nominare.

În unele State membre, însă, **numirea** este atributul puterii executive: **a șefului statului** (Franța, Ungaria, Moldova, România, Lituania) sau a guvernului (Suedia, Malta), iar numirea de către **puterea legislativă** este o **excepție** în Serbia și Slovenia.

În alte state membre există comisii judiciare de numire sau consilii consultative (Danemarca, Finlanda, Irlanda, Letonia, Norvegia, Polonia), majoritatea lor fiind compuse din membrii corpurilor judiciare și din alți practicieni ai dreptului.

2.2. Recrutarea și numirea procurorilor urmează, în general, aceleași modalități și proceduri ca la judecători:

concurs (26%), experiență profesională (9%), mixte (30%), alte modalități (35%).

3. Formarea profesională a judecătorilor și procurorilor

Numeroase State membre dispun de institute specializate pentru formarea judecătorilor (scoli de magistratura). Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) subliniază că autoritatea competentă pentru adoptarea programelor de formare trebuie să fie *independentă*, de puterea executivă și legislativă, iar membrii săi să fie *judecători* (Aviz nr. 4-2003 al CCJE par. 13 și 16).

CCJE recomandă, de asemenea, ca formarea judecătorilor să fie asigurată de un *organ independent*, dotat cu propriul său buget și competent pentru a pregăti și aplica programele de formare (par. 97).

3.1. Formarea inițială

Într-un număr de 35 de state, formarea inițială *este obligatorie*, iar în 11 state este facultativă (Armenia, Bosnia-Herțegovina, Croația, Cipru, Cehia, Estonia, Finlanda, Malta, Moldova, Serbia, Slovenia).

Durata acestei formări variază adesea în Statele membre, de la câteva zile (Anglia și Țara Galilor) la maximum 6 ani în Olanda.

Formarea inițială este obligatorie și se realizează, adaptat, în funcție de experiența profesională a candidaților/auditorilor de justiție și poate continua în cursul carierei lor prin: formarea continuă generală (26 state), funcțiuni specializate (18 state), funcțiuni specifice (10 state) și în informatica judiciară (16 state).

3.2. Formarea continuă

Mutațiile constatate din societățile noastre contemporane necesită, de asemenea, un efort permanent de adaptare,

grație unei formări continue de calitate, organizată și pusă în practică de stat. Judecătorii pot beneficia de un program de formare nu numai în domeniile tehnice, dar și, în egală măsură, în materie socială și culturală.

În 43 de țări sunt entități care asigură *formarea continuă generală* pentru judecători sub diverse forme: anuală, sistematică sau ocazională; în 33 de țări judecătorii pot beneficia de formare pentru a exercita *funcțiuni specifice* și în 34 de țări de formare asupra *noilor tehnologii*, iar în unele țări se practică un *tutorat* pentru noii judecători (Portugalia și Olanda).

3.3. Formarea procurorilor se realizează, conform și cu recomandarea R (2000-19 par. 7) a CE, prin aceleași modalități și proceduri ca la judecători.

4. Salariile judecătorilor și procurorilor

4.1. Salariile judecătorilor

Remunerarea judecătorilor este un subiect foarte sensibil. Obiectivul este de a oferi judecătorului **o remunerație justă care să țină cont de constrângerile acestei funcții și care să-i permită să facă față presiunilor de natură a afecta independența sa și imparțialitatea sa**. Această remunerare trebuie să conțină și un tratament special cu prime și alte diverse avantaje (materiale sau financiare).

4.1.1. Recomandarea Comitetului de Miniștrii al CE R94 (12) asupra independenței, eficacității și rolului judecătorilor dispune că „remunerarea judecătorilor trebuie să fie garantată prin lege și „în măsura demnității profesiei lor și responsabilităților pe care și le asumă”. Avizul nr. 1 (2001) par. 61 al CJCE confirmă faptul că nivelul adecvat al remunerației este necesar pentru a garanta că judecătorii pot lucra liber

„fără presiuni care să influențeze sensul deciziilor lor, și în general comportamentul lor”.

Raportul ne atrage atenția că „datele din tabelul (Q114), cuprinzând nivelurile de salarii ale judecătorilor din cele 46 de State membru, trebuie interpretate cu o mare prudență”. În consecință, remunerările acordate depind de factori multipli care se conjugă: nivelul de viață, modalitatea de recrutare, vechimea profesionala etc.

4.1.2. Salariile anuale brute și nete ale judecătorilor la începutul carierei, în cifre absolute și pe țări:

- ***sub 5000 Euro/anual - 2 țări:*** Georgia 4320/3801, Moldova 2352/1934;

- ***între 5-10.000 Euro/anual - 5 țări:*** Armenia 7618/5601, Azerbaidjan 7176, Bulgaria 5676, **România 6936/4835**, Ucraina 5640/4710);

- ***între 10-20000 Euro/an - 9 țări:*** Letonia 13677/9471, Lituania 14816/10680, Muntenegru 14760/9726, Polonia 44904/12332, Rusia 14967/12261, Serbia 13991/8328, Slovenia 18995/14630, Macedonia 12165/7160, Turcia 17251/13940;

- ***între 20-50000 Euro/an - 16 țări:*** Bosnia-Herțegovina 24024/14946, Austria 43393, Croația 22930/13983, Cehia 21838, Estonia 24240/19127, Finlanda 50000/34000, Franța 35777/30623, Germania 38829, Grecia 33226/28000, Ungaria 30430/13789, Italia 37454/25039, Malta 27524, Monaco 41238/38923, Portugalia 33477, Slovenia 23730, Spania 45230/33929.

- ***între 50-100.000 Euro/an - 9 țări:*** Andora 67581/63506, Belgia 56487/30632, Cipru 52616, Danemarca 91904, Luxemburg 76607, Olanda 70000/40000, Norvegia 87000, Suedia 96500/38000, Elveția 88044;

- ***între 100-150000 Euro/an - 3 țări:*** Islanda 127664, Irlanda de Nord 140608/101100, Anglia și Țara Galilor 143708;

- ***peste 150.000 Euro/an o țară:*** Scoția 170000 Euro.

Raportul salariilor anuale ale **judcătorilor începători** cu **salariu mediu anual** din fiecare țară releva diferențe majore:

- **între 1-2 ori mai mari în 17 state** (Austria - 1,, Belgia 1,5, Franța 1,2, Italia 1,1, Olanda 1,5, Polonia 1,9, **România 1,9** s.a.);

- **între 2- ori mai mare în 27 state** (Bulgaria 2,6, Cehia 2,5, Ungaria-3,7, Rusia 3,2, Serbia 3,1, Scoția, Anglia 4,3, Estonia 3,4, s.a.);

- **de peste 5 ori mai mare în 2 state:** Armenia și Irlanda de Nord - 5,8.

4.1.3. Salariile anuale brute și nete ale judecătorilor de la Curțile Supreme în euro, în cifre absolute și pe țări și raportul cu salariul mediu anual:

- **până la 10.000 Euro** - 2 state Georgia 8580/7550-5,8, Moldova 4390-3621 - 3,6.

- **între 10-20.000 Euro/an** - 5 state: Armenia - 11590-6601 - 7,9; Azerbaidjan 11968-2,6; Bulgaria 11136-5,0; Muntenegru -19.000/12480- 4,2; Macedonia - 14.870/8749-3,3;

- **între 20-50.000 Euro/an** - 16 state: Andora-36430/34244-1,8; Bosnia 42760-4,9; Estonia 34115/26259-3,1; Ungaria - 41254/19119-5,2; Letonia - 31686/22151-6,1; Lituania - 30852/21900-5,9; Malta ..2480-2,5; Polonia - 37403/25537-4,9; **România - 34082/23760-9,3**; (??); Rusia 35220-30642-7,5; Serbia - 22258//13249-4,9; Slovacia 27438/20456-4,2; Slovenia - 48600-3,3; Turcia - 28988/22991-3,4; Ucraina - 35259/34388-16,1 (??);

- **între 50-100.000 Euro/an** - 5 state: Croația 52054/27338-4,8; Cipru 93525-4,1; Germania -86478-2,1; Grecia 73716-65000-3,2; Portugalia - 80478-5,4;

- **între 100-200.000 Euro/an** - 12 state: Austria 1085251-2,6; Belgia 122196/60184-3,2; Danemarca 130341-2,7; Finlanda 105000/61000-3,1; Franța 105317/90087-3,5; Irlanda 130000/87105-3,1; Italia - 122278/100405-3,6;

Luxemburg - 140201-3,5; Olanda 115000/60000-2,5; Norvegia - 125000-2,8; Spania 115498/72764-4,3; Suedia 152000/53000-3,2;

- **peste 200.000 Euro/an - 7 state:** Irlanda 2220/498-7,2; Elveția 204968/192546-4,8; Irlanda de Nord 288905/191500-11,9; Scoția 255000-7,2 și Anglia-Țara Galilor - 233742-6.5.

Așadar, există foarte mari discrepanțe, atât ca nivel de salariu brut și net, cât și în privința raportului dintre acestea și salariul mediu anual din fiecare țară; diferențele sunt datorate nivelului de dezvoltare economică și socială în fiecare țară, nivelului de salarizare al bugetarilor și celorlalți salariați, existenței și întinderii impozitului sau inexistenței acestuia, rolului și importanței date judecătorilor în aceste țări ș.a.

După cum se observă, *România se află în grupa a 3-a „valorică” (între 20-50.000 euro), judecătorii ICCJ având 34.062 euro/an brut și 23.760 euro net (adică aproximativ 1.950 euro-luna net), dar se află în a doua grupă cu țările în care salariul unui judecător al Curții Supreme este de 5-10 ori mai mare decât salariul mediu pe economie, alături de Scoția, Anglia, Rusia, Georgia, Bulgaria, Bosnia-Herțegovina, Cehia ș.a.*

4.1.4. Salariile anuale brute ale judecătorilor la sfârșit de carieră (2008) comparativ cu judecătorii la început de carieră.

În ce privește raportul dintre salariile brute anuale ale unui judecător la început de carieră și la sfârșit de carieră, *România se afla pe locul 43*, înaintea Ucrainei, Georgiei, și Moldovei, cu cele mai mici salarii la începători și *pe locul 33 la judecătorii Curții Supreme*, după Ucraina, Polonia, Rusia, Cehia, Croația, Slovenia, Bosnia-Herțegovina, Ungaria, fiind foarte departe de statele cu salarii de peste 100.000 euro/an.

Dar în unele din aceste state salariile judecătorilor sunt și *scutite de impozit*: Austria, Azerbaidjan, Bulgaria, Cipru,